

ROYAUME DE BELGIQUE
Ministère des Colonies

Direction de l'Agriculture,
de l'Élevage et de la Colonisation

KONINKRIJK BELGIË
Ministerie van Koloniën

Directie van Landbouw,
Veeteelt en Kolonisatie

Bulletin Agricole du Congo Belge

Landbouwkundig Tijdschrift

voor Belgisch-Congo

Publié sous la Direction de

M. P. STANER,

DIRECTEUR D'ADMINISTRATION. — DIRECTEUR VAN BESTUUR.

Uitgegeven onder de leiding van

Vol. XLI

N° 1

MARS 1950
AART

4 FASCICULES PAR AN
NUMMERS PER JAAR

(Photo W. Kesler.)

Jeunes Parasoliers âgés de 9 mois, mis en place depuis 4 1/2 mois.

RÉDACTION ET ADMINISTRATION :

Place Royale, 7 - Bruxelles

REDACTIE EN ADMINISTRATIE :

Koningsplein, 7 - Brussel

SOMMAIRE DU N° 1 - 1950

	PAGES
Articles originaux :	
<i>Arboretum de Stanleyville</i> , par LIÉGEOIS, P. et PETIT, P.	3
<i>Note sur la multiplication du Parasolier</i> , par KESLER W.	37
<i>Un arbre de boisement intéressant pour les régions d'altitude du Congo</i> , <i>l'Eucalyptus Grandis (Hill) MAIDEN</i> , par GODDING, R.	53
<i>Essai de détermination de clones de Cinchona Ledgeriana au moyen des</i> <i>caractères foliaires</i> , par LIENART, J. M.	57
<i>La culture du Colza au Kivu</i> , par LAURENT, J. F.	69
<i>Résultats des essais de fumure minérale au Congo belge</i> , par FOCAN, A. ...	73
<i>Terres Noires et Kaiso-Beds dans la vallée de la Ruzizi</i> , par LOZET, J. ...	105
<i>Considération sur l'Élevage bovin dans les chefferies Bashi</i> , par GUYAUX, R.	113
<i>Contribution à l'étude de la Syngamose des Gallinacés</i> , par JUSSIANT et CONZEMIUS	131
<i>Traitement de la Coccidiose aviaire par injections intrapéritonéales</i> , par JUSSIANT et CONZEMIUS	137
<i>La peste aviaire et la maladie de Newcastle au Congo belge</i> , par JEZIERSKI, A.	141
<i>Le régime alimentaire des poissons du Centre Africain. — Intérêt éven-</i> <i>tuel de ces poissons en vue d'une Zootechnie économique</i> , par HULOT, A.	145
<i>Studie over venijn en antivenijn in verband met giftslangen van Belgisch</i> <i>Kongo</i> , door MORTELMANS, J.	177
<i>La Carpe est-elle un poisson de culture pour le Congo?</i> par DE BONT, A. F.	197
<i>La Synthèse des principes actifs du Pyrèthe</i> , par DORMAL, S. ...	203
Documentation officielle ...	205
Notes et actualités :	
<i>Fondation André Landeghem</i> ...	215
<i>De Landbouw in de Indische Archipel</i> ... W.	216
<i>De Rijstcultuur in Indonesië</i> ...	217
<i>De Tuinbouw in Indonesië</i> ...	217
<i>L'Avenir de l'Agriculture dans les Colonies Tropicales Françaises.</i> W.M.	217
<i>La classification des terres par le Service de la Conservation du</i> <i>Sol des Etats-Unis, base de la lutte contre l'érosion</i> ... J.E.O.	219
<i>Note au sujet de l'emploi du Bananier pour la régénération du sol.</i> L.E. EECKHOUT	220
<i>De Aarde betaalt</i> ... W.	221
<i>L'Institut de Recherches pour les Huiles de Palme et Oléagineux.</i> D. d'H.	223
<i>L'utilisation de la pulpe de café comme fourrage (Mercure)</i> ...	224

(Voir suite page 3 couverture.)

ROYAUME DE BELGIQUE
Ministère des Colonies

Direction de l'Agriculture,
de l'Élevage et de la Colonisation

KONINKRIJK BELGIË
Ministerie van Koloniën

Directie van Landbouw,
Vee­teelt en Kolonisatie

Bulletin Agricole du Congo Belge

Landbouwkundig Tijdschrift

voor Belgisch-Congo

Publié sous la Direction de *M. P. STANER,* *Utgegeven onder de leiding van*
DIRECTEUR D'ADMINISTRATION. — DIRECTEUR VAN BESTUUR.

Vol. XLI

N° 1

MARS 1950
AART

4 FASCICULES PAR AN
NUMMERS PER JAAR

19147

(Photo Kesler)

Plantes de 9 mois, mises en place depuis 4 1/2 mois.

RÉDACTION ET ADMINISTRATION :
Place Royale, 7 - Bruxelles

REDACTIE EN ADMINISTRATIE :
Koningsplein, 7 - Brussel

les champs imposés. Il paraît donc indiqué de rechercher des variétés de banane à farine adaptées aux altitudes supérieures à 1.700 mètres.

Le bananier indigène a besoin d'un sol humifère et l'indigène ne conçoit son développement qu'à proximité des habitations, où il profite des déchets ménagers et peut être fumé.

La façon dont les indigènes établissent de nouveaux hameaux — qui sont, dans ces régions, des bananeraies abritant les habitations —, parfois en terre de pâture durcie, nous a cependant convaincu de la possibilité de la « jachère à bananiers ».

Remarquons que les haies antiérosives en bananiers firent tout disparaître sous leur ombrage.

La culture des plantes annuelles sous couvert de bananiers diminue leur rendement dans les régions hautes, peu ensoleillées, où précisément le problème de la régénération des terres est le plus ardu. Cette diminution de récolte peut être empêchée par l'augmentation de la fertilité des terres; mais, dans ces régions, les emblavures couvrent beaucoup plus du tiers des terres cultivables et il serait dangereux de les réduire.

L'amélioration des terres en général permettrait, par contre, d'étendre la culture de haricots-arachides au détriment de celle des féculents ordinaires, remplacés par les bananes.

Nous ne croyons pas que l'interdiction d'étendre les bananeraies ait eu beaucoup plus d'effet que l'imposition en vigueur dans d'autres régions. Ici aussi l'entretien, qui consiste en un houage du sol enfouissant les herbes et les déchets, a dû être surveillé et devra l'être encore lors des extensions.

Il est souhaitable qu'un essai semblable à celui en cours à Mulungu soit entrepris dans les régions plus élevées et plus épuisées, où tous les moyens sont déjà nécessaires pour éviter la ruine des terres de culture. En attendant les résultats de cette expérience, le renouvellement périodique des bananeraies et l'exploitation du sol des anciennes seraient les mesures générales les plus heureuses actuellement. Mais n'oublions pas que les bananeraies indigènes enrichissent le sol à cause de la fumure qui leur est appliquée !

L. E.

De Aarde betaalt

Dr. Ir. Egbert DE VRIES, hoogleraar aan de Landbouwhogeschool te Wageningen, geeft aan zijn werk een nader verklarende ondertitel : « De Rijkdommen der Aarde en hun betekenis voor de Wereldhuishouding en Politiek. » (Uitgave Albani, Den Haag, 1948, f 3,50.)

Sinds meer dan honderd jaren zijn de mensen zich gaan bezorgd maken om de stijgende bevolkingsaanwas, en over de vraag of Moeder Aarde haar kinderen zal kunnen blijven voeden. Malthus heeft het eerst de noodlok geluid, Neo-Malthusianisten ijveren voor Birth Control, sterke economen bewijzen dat de dichtsbevolkte landen het hoogst staan in beschaving en welvaart, Prof. Dr. P.-J. Dutoit komt in Kaapstad te beweren dat over vijftig jaren elk mens nog maar over 20 aren grond zal beschikken voor zijn levensonderhoud...

Prof. Dr. Ir. E. DE VRIES, oud-voorzitter van de Landbouwfaculteit van Indonesië en thans hoofd van de leerstoel voor Landhuishoudkunde der Overzeese Gebieden te Wageningen, heeft in een breedopgevatte studie de hele kwestie onderzocht; en biedt ons thans zijn gegevens en conclusies aan in een zeer degelijk en goed uitgegeven boek.

Het werk is verdeeld in twee gedeelten. In een gedeelte A wordt een overzicht gegeven van de *Grondstoffensituatie der Wereld*, in dertien hoofdstukken; in een gedeelte B, *De Toekomst*, worden in zeven hoofdstukken beschouwingen en conclusies verstrekt over het beheer dat van nu af aan dringend noodzakelijk is geworden om het maximum sociaal verantwoord voordeel te halen uit de aanwezige opgespaarde en aangroeiende grondstoffen ten bate van de levende en van de nog ongeboorte generaties.

Alhoewel belangrijke hoofdstukken gewijd zijn aan de opgespaarde grondstoffen (Water, Zeeën, Energiebronnen, Metalen en Niet-Metalen), ligt de nadruk steeds op de landbouw en op de voeding; de aangroeiende grondstoffen van landbouwkundigen aard vormen de hoofdschotel (Teelten, Bossen, Veekweek, Visvangst). Zijn boek gaat immers over de vraag of en hoe de Aarde haar mensen zal blijven voeden, en het besluit van zijn inleidend woord luidt: « De mate waarin de aarde de nieuwe milliarden bewoners kan huisvesten en voeden is daarom een vraagstuk van wetenschappelijk verantwoord gebruik, economische organisatie, sociaal rechtvaardige verdeling, en van een juiste innerlijke houding van de mens ten opzichte van de schatten der natuur » (19).

Het is onder deze hoek dat het vraagstuk belicht wordt op een betrekkelijk bondige wijze, gesteund op het jongste cijfermateriaal en een grote belezenheid, en besproken door iemand die geniet van een ruime kijk, een objectieve geest, en een humanistische vorming.

Bijzonder lezenswaardig zijn de hoofdstukken over *Grondstoffen en Wereldpolitiek*, waarin aangetoond wordt in welke mate deze politiek sinds de eerste wereldoorlog gans geconditioneerd wordt door de grondstoffen en door de voedingsmiddelen; over een *Nationale Conserveringspolitiek*, dat een overzicht geeft van de maatregelen in de U.S.A. genomen om de grondbeschadiging te herstellen en te voorkomen; over de *Internationale Politiek in de Volkenbondperiode*, waarin de pogingen en overeenkomsten worden behandeld die sinds de eerste wereldoorlog gedaan en aangegaan werden met het doel een méér rechtvaardige verdeling en een beter geregelde voortbrengst van de grondstoffen te bereiken.

De geest waarin het tweede gedeelte der studie gesteld is, blijkt uit aanhalingen als deze :

« De sociale en psychologische factoren in deze voor het voortbestaan van de mensheid desastreuze situatie zijn ernstiger dan de biologische grenzen van de uitbreiding van de landbouwproductie » (159).

« De les die de boeren leerden is dat amelioratie van de bodem — in het algemeen iedere kapitaalsinvestatie op lange termijn — levensgevaarlijk is voor zijn voortbestaan zolang de prijzen der landbouwproducten aan grote schommelingen onderhevig zijn. Derhalve is in die streken waar de boer zich bewust is geworden van de technische en sociale problemen van zijn bedrijf, de angst voor te grote productie algemeen geworden » (160).

« Zonder twijfel kan men verklaren dat het plattelandsvraagstuk het grote sociale vraagstuk van de tweede helft van de XXe eeuw is » (161).

« De grondstofproducerende landen hebben het inherente nadeel dat ze zeer conjunctuurgevoelig zijn; de kortzichtige handelspolitiek van het industrie-land wreekt zich door het passieve verzet van de grondstofleverancier » (191).

« Niet alleen zijn de naties niet zelfsuccient, maar zelfs de continenten zijn het niet. Het besef van deze onderlinge afhankelijkheid was nog maar vaag bij het uitbreken van de eerste wereldoorlog, het is gegroeid tussen de beide wereldoorlogen. De mens zal nooit in staat zijn om de fundamentele ongelijkheden, die de natuur heeft teweeggebracht, op te heffen of te compenseren » (210).

« ... het is alsof de mensheid hierdoor op het hart is gebonden dat zonder een intens ruilverkeer, en zonder wereldorde en wereldvrede, de moderne beschaving niet kan bestaan » (229).

Dit alles wordt duidelijk gemaakt met cijfers en voorbeelden genomen over geheel de wereld, en speciaal uit Indonesië en Nederland; en als pogingen tot opbouw van een geordende vredelievende wereld op grond van ruilverkeer, wordt in het hoofdstuk *Grondstoffen en Verenigde Naties* de bedrijvigheid geschets van de F. A. O.

In een laatste hoofdstuk, *Een Nieuwe Wereldverantwoordelijkheid*, worden 's schrijvers eigen beginselen ontwikkeld waarop z. i. de rechtvaardige verdeling der grondstoffen en de harmonische regeling van de voeding der mensheid moeten steunen. Hij neemt aan dat « de sociaal-economische politiek van bewuste aanvaarding der collectieve verantwoordelijkheid in alle gevallen leidt

tot toezicht, in vele gevallen tot beheer of medebeheer, doch slechts in weinige gevallen tot rechtstreeks gemeenschapsbezit » (223).

« Regeringsmonopolies en Staatsimperialisme door middel van contrôle op essentiële grondstoffen zijn nog veel verwerpelijker dan machtsuitoefening door particuliere concerns, een juist evenwicht tussen gebruik en conservering vormt een essentieel onderdeel van iedere intergouvernementele regeling » (224).

« De Christen kent in het beheer van de materiële goederen het *rent-meesterschap*. Het komt me voor dat de verantwoordelijkheid begint bij het *verwerven* van het maatschappelijk, het collectieve inkomen, en van daaruit zich ook uitstrekt tot het besteden van het persoonlijk bezit » (226).

Het boek van Prof. Dr. Ir. E. DE VRIES is een waardevolle bijdrage tot de kennis van het grondstoffenvraagstuk in onze wereld, vlot geschreven en strikt wetenschappelijk gefundeerd : mocht de regeling van dit vraagstuk geleid worden volgens de humanistische beginselen die deze hoogstaande econoom bezielen!

W.

L'Institut français de Recherches pour les Huiles de palme et Oléagineux (I.R.H.O.)

La mise en valeur des territoires d'Outre-Mer doit, pour être couronnée de succès, s'appuyer nécessairement sur les données scientifiques les plus solides et les techniques les plus modernes.

L'impérieuse obligation d'appliquer à l'Union Française les méthodes qui avaient fait leurs preuves à l'étranger est à l'origine de la création de l'I. R. H. O. Cet organisme a été fondé en 1942, dans un but essentiellement pratique et réalisateur, mais avec le plus grand souci des méthodes scientifiques. Il bénéficie de la haute autorité du Ministère de la France d'Outre-Mer et de l'appui des Gouverneurs et des Assemblées représentatives.

L'I. R. H. O. comprend : une section métropolitaine, une section coloniale et une section du développement de la production.

I. SECTION MÉTROPOLITAINE.

A. *Centre de documentation* : bibliothèque spécialisée; fichier tenu à jour; publication de la revue *Oléagineux*; édition d'ouvrages et de monographies relatifs aux corps gras.

B. *Centre de recherches* : il coordonne l'activité des stations coloniales et effectue tous les travaux scientifiques qui peuvent être poursuivis à la Métropole. Il comprend quatre services : a) enseignement technique (préparation des spécialistes en oléagineux coloniaux); b) chimie (étude de toutes questions concernant la chimie des oléagineux, corps gras et leurs dérivés; problèmes chimiques de la production, utilisation et transformation); c) agronomie (étude de toutes les questions relatives à la culture et à l'amélioration des végétaux oléagineux; établissement des programmes de travail de la Section coloniale); d) technologie (étude du point de vue technique des questions industrielles concernant le traitement des graines ou des fruits oléagineux depuis leur récolte jusqu'à la livraison de l'huile aux utilisateurs).

C. *Centre des applications* : il inventorie et indique les possibilités d'emploi industriel ou alimentaire des oléagineux, centralise les informations d'ordre économique, propose aux producteurs les méthodes rationnelles de culture et d'extraction.

II. SECTION COLONIALE.

Le rôle essentiel des stations expérimentales réside dans :

1° la détermination, pour un milieu donné, des techniques d'entretien et de culture les plus adéquates à l'obtention des rendements les plus élevés, tout en sauvegardant la fertilité des sols;

2° la recherche du matériel adapté aux conditions locales et susceptible de produire les meilleurs taux d'extraction en huile avec un minimum de frais et de main-d'œuvre;